

СИНТЕЗ НАНОСТРУКТУР НА ОСНОВІ ІТРІЙ-АЛЮМІНІЄВОГО ГРАНАТУ

Горбик П.П., Дубровін І.В.

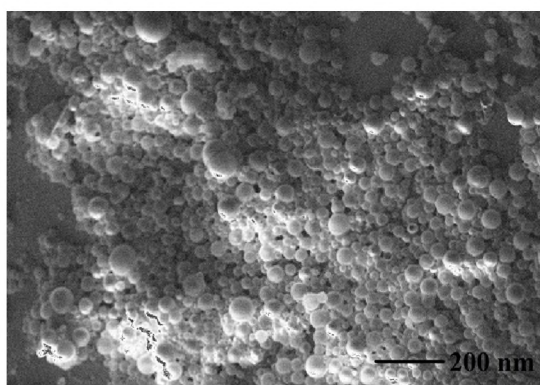
Інститут хімії поверхні ім. О.О. Чуйка НАН України, Київ, Україна, divua@gmail.com

Високопрозора кераміка з ультрадисперсних порошків ітрій-алюмінієвого гранату (ІАГ) у багатьох випадках успішно замінює монокристали, тому що є дешевшою, з неї можуть бути отримані вироби великих розмірів та високої якості. Також є потреба у виготовленні плівок з ІАГ. У системі Y_2O-Al_2O утворюються кілька сполук: стабільний гранат $Y_3Al_5O_{12}$ (ІАГ), що кристалізується в кубічній сингонії, моноклінний $Y_4Al_2O_9$, а також метастабільний ітрію алюмінат $YAlO_3$, що кристалізується в ромбічній сингонії.

В даний час ультрадисперсні порошки ітрій-алюмінієвого гранату як комерческий матеріал синтезують методом рідкофазного співосадження, в якому нанопорошки ІАГ утворюються як результат протікання хімічних реакцій між нітратами та осадниками (амонію гідроксид, сечовина) і золь-гель методом, що включає приготування колоїдного розчину з наступним перетворенням на гель з високочистих та хімічно однорідних матеріалів.

Проте оба метода мають власні недоліки, тому продовжується пошук інших методів, які можна використовувати для синтезу плівок та порошків ІАГ. Перспективним напрямком є метод ультразвукового спреї-піролізу, при якому не утворюються міцні агломерати. Спреї-піроліз являє собою просту методику з високим відтворенням результатів синтезу. Завдяки використанню ультразвукового інгалятора для розпилювання розчину можна отримувати тонкі плівки великої площі.

Для одержання аерозолі при синтезі ІАГ використовували $Al(NO_3)_3 \cdot 6H_2O$, як джерело катіонів алюмінію, і $Y(NO_3)_3 \cdot 6H_2O$ для отримання катіонів ітрію. Усі реагенти було кваліфіковано як «х.ч.». Розчини готували на дистильованій воді для запобігання займання аерозолі в гарячій зоні, як це може бути при використанні спиртовмісного розчинника. Стехіометричне співвідношення концентрації солей становило $Y:Al = 3:5$. Загальна концентрація розчинів була $0,3$ моль/дм³. При синтезі використовували медичний інгалятор «Вулкан-1». Морфологію зразків досліджували за допомогою скануючого електронного мікроскопу. По даним СЕМ синтезований при 650 °С порошок являє собою щільні агломерати частинок різноманітної форми та розміру. Після прожарювання при 1000 °С частинки ІАГ здебільшого складаються з частинок правильної кулеподібної форми розміром від 30 до 100 нм (рис.).

Рис. СЕМ мікрофотографія наночастинок ітрій-алюмінієвого гранату, які утворюються після прожарювання при 1000 °С

Методом РФА встановлено, що повне утворення наночастинок ІАГ кулеподібної форми (розмір $30 - 100$ нм) спостерігається після прожарювання при 1000 °С.

Розроблену методику синтезу ІАГ методом спреї-піролізу, яка дуже проста з високим відтворенням результатів синтезу, можна легко застосувати для одержання гранатів, що леговано іонами рідкоземельних або перехідних металів.